

دانشگاه پیام نور

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه :

بررسی تطبیقی اذن زوجه از زوج در فقه و حقوق موضوعه

نگارش :

مینا ایمانی

استاد راهنما :

دکتر عابدین مومنی

استاد مشاور :

دکتر حسین داورزنی

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

سال : ۱۳۸۹ هجری شمسی

تقدیم به :

پیشگاه مقدّس بانوی بی نشان هستی

سرور زنان جهان ، مادرم فاطمه زهرا سلام ... علیها .

تقدیم به:

پدرم که وجودش تکیه گاهی محکم در برابر مشکلات و مصائب زندگی می باشد.

تقدیم به:

مادرم که عشق به ائمه اطهار و حجاب و حیا را از دامن پاکش آموختم .

تقدیم به :

همسرم که در کنار او آرام و با همکاری او مشکلاتم آسان است .

تقدیم به:

خواهران و برادرم که با همدلی و گرمی وجود آن ها زندگی لذّت بخش تر است .

و تقدیم به :

دو میوه زندگی ام ،علی و محمد حسین که گل وجود آن ها امید و طراوت به

زندگی ام می بخشد .

سیاسگذاری :

سپاس و ستایش بیکران بر قادر متعال هستی، آن خدای یگانه رحمان، او که در روی کره ای متحرک و لرزان، معلق و آویزان، حیات را رقم زد و بشر را پدید آورد تا ظلمتکده تیره و تاریک زمین را به نور صفا زینت بخشد و در میان خرابی و ویرانی عمران و آبادانی پدید آورد. این بنده حقیر و ناچیز را نیز به عنوان جزء کوچکی از هستی مرهون لطف و کرم خویش قرار داد و توفیق علم آموزی و قرار گرفتن در این مسیر پر خیر و برکت را برایم فراهم نمود.

و درود و رحمت بی پایان به روان مطهر رسولان و پیغام آورانش، مخصوصاً اشرف و خاتم آن ها حضرت محمد مصطفی و بر خاندان و عترت معصومین آن حضرت، که همگان عمر عزیز خود را در راه رسانیدن انسان به اوج تکامل و سعادت مصروف داشتند و در پیمودن این راه، هر گونه بلا و مصیبتی تحمل نموده و حتی از بذل جان شریف خویش دریغ نفرمودند - صلوات ... علیهم اجمعین من الان الی قیام یوم الدین - .

و با سپاس و تشکر فراوان از تمام کسانی که در تهیه و به ثمر رسیدن این تحقیق، بنده حقیر را یاری کردند از جمله از استاد راهنمای گرامی جناب آقای دکتر عابدین مومنی که در تمام مراحل نگارش این پایان نامه از راهنمایی های موثر و مشفقانه ایشان بهره گرفتم کمال تشکر را دارم. هم چنین از جناب آقای دکتر حسین داورزنی استاد مشاور عزیز که مشاوره های حکیمانه و درست ایشان در پیشبرد کارم بسیار موثر بود تشکر و قدردانی می نمایم.

در این فرصت مقتضی کمال ادب اقتضا دارد از دو گوهر گرانبهای زندگی ام پدر و مادر عزیزم که در تمام طول زندگی و تحصیل از جان و دل برایم زحمت کشیده اند و در زندگی هر چه دارم از وجود آن ها است و هم چنین از همسر مهربانم که با سعه صدر مرا مورد کمک و حمایت خویش قرار داد نهایت تشکر و قدردانی را بنمایم. امیدوارم بتوانم سربازی هر چند کوچک در جهت پیشبرد دین گرانقدر اسلام باشم. از خداوند متعال برای خود و خانواده و اساتید گرانقدرم خیر و برکت و عاقبت به خیری را آرزومندم.

چکیده :

ازدواج و پیمان مقدّس زناشویی از مهمترین نهادهای اجتماعی بشری است که دین مبین اسلام به تشکیل و به دنبال آن برای حفظ و بقای این نهاد مقدّس ارزش فراوانی قائل شده است . از مهمترین عواملی که در حفظ کانون خانواده نقش کلیدی را ایفا می کند و به کاهش اختلافات خانوادگی کمک می نماید شناخت صحیح حقوق و تکالیف متقابل زوجین نسبت به یکدیگر می باشد . از جمله حقوقی که به اذعان برخی از فقها به دنبال عقد نکاح برای شوهر ایجاد می شود لزوم اذن گرفتن از شوهر جهت خروج از منزل ، عبادات مستحبّی ، نذر ، قسم و تصرفات مالی زن می باشد . در این نوشتار به بررسی این مسأله از منظر فقه و حقوق اسلامی پرداخته می شود. جهت دستیابی به این مهم ابتدا مفهوم اذن مورد بررسی قرار گرفته است . اذن از نظر اکثر فقها ایقاع می باشد . علاوه بر آن اکثر مصادیق اذن حق است ، البتّه در مواردی نیز حکم به شمار می رود . در باب اذن زن از شوهر در موارد مختلف فوق در پاسخ به این سوال که آیا حکم قطعی الهی است یا خیر؟ بعد از بررسی ادلّه فقها در مورد لزوم اذن به نظر می رسد به علّت اشکالات عدیده ای که در دلالت ادلّه وجود دارد و با توجّه به نظرات متفاوت فقها در ارتباط با لزوم اذن شوهر می توان گفت با استناد به این ادلّه نمی توان به لزوم اذن شوهر به طور مطلق دست یافت و تنها قدر متیقن از ادلّه لزوم اذن در صورت تنافی با حقّ تمکین است . در مبحث حقوقی جهت پاسخ به این سوال که آیا لزوم اذن شوهر از حقوق برخاسته از عقد نکاح است یا خیر؟ عقد و عقد نکاح مورد بررسی قرار گرفته است . با توجّه به تعریف عقد نکاح تنها حقّی که شوهر به دنبال نکاح می یابد حقّ تمکین است و اذن شوهر به عنوان یکی از فروع تمکین و تنها در صورت تنافی با آن لزوم می یابد . در جوامع امروزی با توجّه به تغییر جایگاه اجتماعی زنان لزوم اذن شوهر در مواردی باعث برخی مشکلات خانوادگی می شود ، جهت رفع این مشکل با توجّه به پویائی فقه شیعه و جایگاه ویژه شروط ضمن عقد در آن می توان از شروطی مانند شرط اشتغال ، تحصیل جهت تحدید تمکین استفاده نمود . علاوه بر آن به طور مستقل از شرط تحدید تمکین که توسط برخی فقها مطرح و نظرات مختلفی راجع به آن داده اند و به نظر تنها با مقتضای اطلاق نکاح منافات ولی با مقتضای ذات آن منافاتی ندارد می توان جهت کمک به استحکام و کاهش اختلافات خانوادگی بهره گرفت .

کلید واژه : عقد نکاح ، تمکین ، اذن ، زن ، شوهر ، خروج از منزل ، عبادات مستحبّی ، نذر ، قسم ، تصرفات مالی ، حق ، حکم ، شرط ، شرط ضمن عقد ،

فهرست مطالب و عناوین :

- مقدمه (۱-۴)
- اهداف تحقیق (۲-۲)
- روش تحقیق (۲-۲)
- روش گردآوری اطلاعات (۲-۳)
- مخاطبان (۳-۴)
- ۱- فصل اول: کلیات و مفاهیم (۵-۳۷)
- مقدمه فصل (۶-۶)
- ۱-۱- تبیین موضوع (۶-۱۰)
- ۱-۱-۱- تعریف مسأله و بیان سوالهای اصلی تحقیق (۶-۸)
- ۱-۱-۲- بیان فرضیه ها (۸- ۸)
- ۱-۱-۳- سابقه تحقیق (۸-۹)
- ۱-۱-۴- ضرورت تحقیق (۹-۱۰)
- ۲-۱- مفهوم شناسی اذن : (۱۰-۳۷)
- ۱-۲-۱- تعریف ، ماهیت حقوقی و مختصات اذن (۱۰-۲۰)
- ۱-۱-۲-۱- تعریف اذن (۱۰-۱۳)
- الف- اذن در لغت (۱۰-۱۱)
- ب- تعریف اذن (مطالعه تطبیقی) (۱۱-۱۳)
- ۱-۲-۱-۲- ماهیت حقوقی اذن (۱۳-۱۵)
- ۱-۲-۱-۳- مختصات اذن (۱۵-۲۰)

- الف- یک جانبه بودن اذن (۱۷-۱۵)
- ب- قابل رجوع بودن اذن (۱۷-۱۸)
- ج- حق یا حکم بودن اذن (۱۸-۲۰)
- ۱-۲-۲- تمییز اذن از مفاهیم و تأسیسات حقوقی مشابه : (۲۰-۲۸)
- ۱-۲-۲-۱- اذن و رضایت (۲۰-۲۱)
- ۱-۲-۲-۲- اذن و اجازه (۲۱-۲۲)
- ۱-۲-۲-۳- اذن و حق انتفاع (۲۳-۲۴)
- ۱-۲-۲-۴- اذن و حق ارتفاق (۲۴-۲۵)
- ۱-۲-۲-۵- اذن و عقود اذنیه (۲۵-۲۸)
- ۱-۲-۳- تقسیمات اذن : (۲۸-۳۲)
- ۱-۳-۲-۱- اذن قانونی و اذن اشخاص (۲۹-۲۹)
- ۱-۳-۲-۲- اذن عام و اذن خاص (۲۹-۲۹)
- ۱-۳-۲-۳- اذن مطلق و اذن مقید (۲۹-۳۰)
- ۱-۳-۲-۴- اذن صریح و اذن ضمنی و اذن شاهد حال (۳۰-۳۱)
- ۱-۳-۲-۵- اذن موقت و اذن غیر موقت (۳۱-۳۱)
- ۱-۳-۲-۶- اذن ناشی از عقد و ایقاع (۳۱-۳۲)
- ۱-۳-۲-۷- اذن در عمل حقوقی و اذن در غیر عمل حقوقی (۳۲-۳۲)
- ۱-۲-۴- عناصر و ارکان اذن : (۳۲-۳۵)
- ۱-۲-۴-۱- اذن دهنده (۳۲-۳۳)
- ۱-۲-۴-۲- مأذون (۳۳-۳۴)
- ۱-۲-۴-۳- مورد اذن (۳۴-۳۴)

- ۱-۲-۴-۴-قصد انشاء و رضایت (۳۴-۳۵)
- ۱-۲-۵-بی اعتباری و ارتفاع اذن (۳۵-۳۷)
- ۱-۲-۵-۱-بی اعتباری اذن (۳۵-۳۶)
- ۱-۲-۵-۲-ارتفاع اذن (۳۶-۳۷)
- ۲- فصل دوم: مبنای فقهی اذن زن از شوهر (۳۸-۱۵۷)
- مقدمه فصل (۳۹-۳۹)
- ۲-۱- موارد مورد بحث فقها در ارتباط با اذن زن از شوهر (۴۰-۴۰)
- ۲-۲ دیدگاه های فقها در موارد مختلف اذن زن از شوهر (۴۱-۶۹)
- ۲-۲-۱ دیدگاه های فقها در مورد اذن شوهر در خروج زن از منزل (۴۱-۵۸)
- ۲-۲-۱-۱- اذن شوهر و خروج زن از منزل (۴۱-۴۴)
- ۲-۲-۱-۲- اذن شوهر و حق حبس زن (۴۴-۴۵)
- ۲-۲-۱-۳- اذن شوهر و مسافرت زن (۴۵-۴۹)
- ۲-۲-۱-۴- اذن شوهر در عیادت و دیدار والدین و خویشاوندان و یا شرکت در تشییع جنازه آن ها (۵۰)
- ۲-۲-۱-۵- اذن شوهر و تعیین محل سکونت زن (۵۱-۵۲)
- ۲-۲-۱-۶- اذن شوهر و اشتغال به کار زن (۵۳-۵۸)
- ۲-۲-۲ دیدگاه های فقها در مورد اذن شوهر و عبادات مستحبی زن (۵۸-۶۳)
- ۲-۲-۱-۲- اذن شوهر و روزه مستحبی زن (۵۹-۶۱)
- ۲-۲-۲-۲- اذن شوهر و حج مستحبی زن (۶۱-۶۲)
- ۲-۲-۲-۳- اذن شوهر و اعتکاف زن (۶۲-۶۳)
- ۲-۲-۳ دیدگاه های فقها در مورد اذن شوهر و نذر و قسم زن (۶۳-۶۸)
- ۲-۲-۳-۱- اذن شوهر و نذر زن (۶۳-۶۶)

- ۲-۲-۳-۲- اذن شوهر و قسم زن (۶۶-۶۸)
- ۲-۲-۴- دیدگاه های فقها در مورد اذن شوهر و تصرفات مالی زن (۶۸-۶۹)
- ۲-۳-۲- ادله فقها در ارتباط با دیدگاه هایشان : (۷۰-۸۵)
- ۲-۳-۱- آیات : (۷۰-۷۱)
- ۲-۳-۱-۱- آیه ۳۴ سوره نساء (۷۰-۷۰)
- ۲-۳-۱-۲- آیه ۲۲۸ سوره بقره (۷۰-۷۰)
- ۲-۳-۱-۳- آیه ۳۳ سوره احزاب (۷۱-۷۱)
- ۲-۳-۲- روایات : (۷۲-۸۴)
- ۲-۳-۱-۲- روایات اذن شوهر در خروج زن از منزل : (۷۲-۷۸)
- الف- روایات حبس زنان در خانه (۷۲-۷۴)
- ب- روایات اذن شوهر در خروج زن از منزل جهت مسافرت، عیادت، دیدار والدین و خویشان و... (۷۴-۷۸)
- ۲-۲-۳-۲- روایات اذن شوهر و عبادات مستحبی زن : (۷۹-۸۱)
- الف- روایات اذن شوهر و روزه مستحبی زن (۷۹-۸۱)
- ب- روایات اذن شوهر و حج مستحبی زن (۸۱-۸۱)
- ۲-۳-۲-۳- روایات اذن شوهر و نذر و قسم زن : (۸۲-۸۳)
- الف- روایات اذن شوهر و نذر زن (۸۲-۸۲)
- ب- روایات اذن شوهر و قسم زن (۸۲-۸۳)
- ۲-۳-۲-۴- روایات اذن شوهر و تصرفات مالی زن (۸۴-۸۴)
- ۲-۳-۳- اجماع (۸۵-۸۵)
- ۲-۴-۲- بررسی آیات استناد شده فقها در مورد اذن زن از شوهر : (۸۶-۱۰۸)
- ۲-۴-۱- بررسی آیه ۳۴ سوره نساء (۸۶-۱۰۳)

- ۲-۴-۱-۱- معانی لغوی و اصطلاحی قوام : (۸۶-۸۸)
- الف- معانی لغوی قوام (۸۶-۸۷)
- ب- معانی اصطلاحی قوام (۸۷-۸۸)
- ۲-۴-۱-۲- بررسی شأن نزول آیه و احادیث مربوط به آن (۸۹-۸۹)
- ۲-۴-۱-۳- معانی قوام بودن مردان بر زنان (۹۰-۹۴)
- ۲-۴-۱-۴- بررسی علّت قوام بودن مردان بر زنان (۹۴-۹۹)
- ۲-۴-۱-۵- نتیجه گیری (۹۹-۱۰۳)
- ۲-۴-۲- بررسی آیه ۲۲۸ سوره نساء (۱۰۳-۱۰۶)
- ۲-۴-۲-۱- معنای لغوی واژه درجه (۱۰۴-۱۰۵)
- ۲-۴-۲-۲- استنتاج از آیه (۱۰۶-۱۰۶)
- ۲-۴-۳- بررسی آیه ۳۳ سوره احزاب (۱۰۷-۱۰۸)
- ۲-۵-۲- بررسی روایات استناد شده فقها در موارد مختلف اذن زن از شوهر : (۱۰۹-۱۵۵)
- ۲-۵-۱- بررسی روایات مربوط به خروج زن از منزل (۱۰۹-۱۲۸)
- ۲-۵-۱-۱- بررسی روایات حبس زن در خانه (۱۰۹-۱۱۰)
- ۲-۵-۱-۲- بررسی روایات اذن شوهر در خروج زن از منزل جهت مسافرت، صله رحم، عیادت، اشتغال و... (۱۱۰-۱۱۳)
- الف- بررسی سندی روایات (۱۱۰-۱۱۳)
- ب- بررسی دلالتی روایات (۱۱۳-۱۲۰)
- ۲-۵-۱-۳- جمع بندی روایات خروج از منزل (۱۲۰-۱۲۵)
- ۲-۵-۱-۴- نتیجه گیری (۱۲۵-۱۲۸)
- ۲-۵-۲- بررسی روایات عبادات مستحبی زن (۱۲۸-۱۳۵)
- ۲-۵-۲-۱- بررسی روایات روزه مستحبی زن (۱۲۸-۱۳۲)

- (۱۳۲-۱۳۴) ۲-۲-۵-۲- بررسی روایات حجّ مستحبّی زن
- (۱۳۴-۱۳۵) ۳-۲-۵-۲- بررسی روایات اعتکاف زن
- (۱۳۵-۱۴۸) ۳-۵-۲- بررسی روایات نذر و قسم و عهد زن
- (۱۳۵-۱۴۱) ۱-۳-۵-۲- بررسی ادلّه نذر زن
- (۱۴۱-۱۴۷) ۲-۳-۵-۲- بررسی ادلّه قسم زن
- (۱۴۷-۱۴۸) ۳-۳-۵-۲- بررسی ادلّه عهد زن
- (۱۴۸-۱۵۳) ۴-۵-۲- بررسی روایات تصرّفات مالی زن
- (۱۵۳-۱۵۵) ۵-۵-۲- بررسی اجیر شدن زن
- (۱۵۶-۱۵۷) ۶-۲- نتیجه گیری از ادلّه
- (۱۵۷-۱۹۳) ۳- فصل سوّم: مبنای حقوقی اذن زن از شوهر
- (۱۵۹-۱۵۹) مقدمه فصل
- (۱۶۰-۱۶۲) ۱-۳- معنای عقد
- (۱۶۰-۱۶۰) ۱-۱-۳- معنای لغوی عقد
- (۱۶۰-۱۶۲) ۲-۱-۳- معنای اصطلاحی عقد
- (۱۶۲-۱۶۶) ۲-۳- معنای عقد نکاح
- (۱۶۲-۱۶۴) ۱-۲-۳- معنای نکاح در فقه
- (۱۶۴-۱۶۶) ۲-۲-۳- معنای نکاح در حقوق
- (۱۶۶-۱۷۳) ۳-۳- بررسی ماهیّت عقد نکاح
- (۱۶۶-۱۶۷) ۱-۳-۳- عناصر ماهیّت عقد نکاح
- (۱۶۷-۱۷۱) ۲-۳-۳- ماهیّت عقد نکاح (تمکین، مهریه، نفقه)

- ۳-۳-۳- حق تمکین و اذن زن از شوهر در خروج از منزل و ... (۱۷۱-۱۷۳)
- ۳-۴- شرط (۱۷۳-۱۸۰)
- ۳-۴-۱- مفهوم و ماهیت شرط (۱۷۳-۱۷۷)
- الف- معنای لغوی شرط (۱۷۳-۱۷۴)
- ب- معنای شرط در اصطلاح حقوقی (۱۷۴-۱۷۴)
- ج- شرط ضمن عقد (۱۷۴-۱۷۵)
- ج- شرط ضمن عقد و عقد (تعهد تبعی و تعهد اصلی) (۱۷۵-۱۷۷)
- ۳-۴-۲- اقسام شرط (۱۷۷-۱۷۷)
- ۳-۴-۳- صحت و فساد شرط (۱۷۷-۱۸۰)
- الف- شرایط صحت شرط در فقه (۱۷۸-۱۷۸)
- ب- شروط باطل (۱۷۸-۱۷۹)
- ج- فساد شرط و سرایت یا عدم سرایت آن به عقد (۱۷۹-۱۷۹)
- د- اجرای شروط ضمن عقد و نتیجه تخلف از آن (۱۷۹-۱۸۰)
- ۳-۵- شروط ضمن عقد نکاح (۱۸۰-۱۸۴)
- ۳-۵-۱- تعریف شرط ضمن عقد نکاح (۱۸۰-۱۸۱)
- ۳-۵-۲- اقسام شروط ضمن عقد نکاح (۱۸۱-۱۸۲)
- ۳-۵-۳- شروط صحیح ضمن عقد نکاح (۱۸۲-۱۸۴)
- ۳-۶- حکم شرط نسبت به حق تمکین و تحدید آن (۱۸۴-۱۹۲)
- ۳-۶-۱- دیدگاه فقهای مذاهب اسلامی در باب تحدید تمکین (۱۸۵-۱۸۸)
- الف- دیدگاه فقهای اهل سنت (۱۸۵-۱۸۶)
- ب- دیدگاه فقهای متقدم و متأخر امامیه (۱۸۶-۱۸۸)

- ۳-۶-۲- ادله فقها در صحت و بطلان شرط عدم آمیزش یا تحدید تمکین و ارزیابی آن (۱۸۸-۱۹۰)
- ۳-۶-۳- مقتضای ذاتی و اطلاق عقد نکاح (۱۹۰-۱۹۲)
- ۳-۷- نتیجه گیری (۱۹۲-۱۹۳)
- ۴- فصل چهارم: اذن شوهر در نکاح منقطع و زن معتده (۱۹۳-۲۰۶)
- ۴-۱- اذن شوهر در نکاح منقطع (۱۹۵-۱۹۷)
- ۴-۲- اذن شوهر در زن معتده (۱۹۸-۲۰۶)
- ۴-۲-۱- اذن شوهر در زن در عده طلاق رجعی (۱۹۸-۲۰۱)
- ۴-۲-۲- اذن شوهر در عده طلاق بائن (۲۰۱-۲۰۱)
- ۴-۲-۳- اذن شوهر در عده وفات (۲۰۱-۲۰۶)
- نتیجه گیری و پیشنهاد (۲۰۷-۲۱۰)
- فهرست منابع و مآخذ (۲۱۱-۲۲۳)
- پیوست (۲۲۴-۲۲۴)

Payame Noor University

Elahiat and

Department of

Maarefe Eslami

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.

مقدمه :

" وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَ جَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَ رَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (۲۱) .^۱

و از نشانه های علم و قدرت خداوند است که از جنس خودتان برای شما زوجهایی آفرید که با وجود او آرام گیرید و بین شما مودت و رحمت و مهربانی قرار داد . "

ازدواج و پیمان مقدس زناشویی یکی از بهترین جلوه های زیبای آفرینش الهی می باشد. حکیم توانا این بنیان مقدس را در بین افراد بشر قرارداد ، تا انسانها با جفت خود به آرامش دست یابند. پروردگار مهربان ، بین این دومهر و محبت، عشق و عاطفه نیز قرارداد، تا در پرتو این عشق و عاطفه و آرامش زندگی مشترک ، بهتر بتوانند به خودشناسی و خداشناسی برسند و با گذشت و ایثار و همدلی به آن منبع عظیم و سرچشمه فیض نزدیکتر گردند.

اگر به تاریخ پیدایش بشر و سکونت او در کره خاکی بنگریم ، می بینیم که در تمام طول تاریخ بشریت، ازدواج وجود داشته است و تمام انسانها در طول تاریخ ، صرف نظر از نژاد ، باور ، فرهنگ ، دین و تمایلات متفاوت آن را نهادی ضروری و مقدس در جامعه بشری به شمار می آوردند ، علت این امر این است که انسان ها در عمق جان خود دریافته اند که با وجود ازدواج زندگی خانوادگی منسجم ، نسلی پایدار و زندگی با آرامش پیدا می کنند .

در دین آسمانی اسلام ، نیز تشکیل خانواده و ازدواج امری مهم و مقدس شمرده شده است و به احکام و فروع آن در کتاب مقدس قرآن و در سخنان ائمه به صورت دقیق و مفصل پرداخته شده است . علت اهتمام اسلام به این امر این است که خانواده منشأ جوامع است و وقتی جامعه سالم می شود که خانواده اصلاح گردد.

تشکیل خانواده با اینکه از بهترین جلوه های هنرمندی دست توانای خدای مهربان است ، اما اگر به ناسازگاری و ناکامی بینجامد ، از تلخ ترین مراحل زندگی افراد خواهد بود، اگر دقیق به این مسأله بنگریم ، می بینیم علت العلل مشکلات زناشویی که در پاره ای موارد، به طلاق نیز می انجامد عدم آگاهی طرفین از حقوق و وظایف زناشویی در مقابل یکدیگر است، همراه با تشکیل خانواده زن و شوهر نسبت به هم حقوق و تکالیفی می یابند . جهت حفظ زندگی خانوادگی افراد و کمک به استحکام آن باید تلاش وافر جهت شناساندن این حقوق و تکالیف و همچنین حدود و حریم آن

۱- سوره روم ، آیه ۲۱ .

گردداین نوشتار بر آن است، درباره یکی از حقوقی که به واسطه عقد نکاح، به اذعان بسیاری از فقها برای شوهر ایجاد می گردد یعنی اذن شوهر جهت خروج از منزل و همچنین این حق در موارد دیگر از جمله عبادات مستحبی، نذر، قسم، تصرفات مالی زن که بعضی از فقها قائل به آن هستند سخن گوید و به بررسی مبانی، حدود و حریم آن از دیدگاه فقه امامیه بپردازد،

بنابر این اهدافی که از این تحقیق مدنظر است به شرح زیر است:

- ۱- آشنایی و شناخت دیدگاه فقیهان مکتب اهل بیت در زمینه اذن زن از شوهر و مقایسه تطبیقی دیدگاه فقهای امامیه با سایر مذاهب اسلامی.
- ۲- بررسی دلایل شرعی اذن زن از شوهر از دیدگاه فقها، با استفاده از آیات و روایات اهل بیت و مذاهب اسلامی و استدلال در مورد رد یا قبول این دلایل.
- ۳- بررسی حقوقی اذن زن از شوهر و توجه به این مسئله که آیا این اذن یکی از حقوق برخاسته از عقد نکاح می باشد یا خیر؟
- ۴- شناخت حد و مرز اذن شوهر و ارائه راهکارهایی برای محدود کردن این اذن جهت کمک به استحکام زندگی خانوادگی با توجه به پویا بودن فقه شیعه و قابلیت تطابق با زمانها و ادوار مختلف.
- ۵- پی ریزی جامعه ای سالم از طریق اصلاح ارتباطات خانوادگی.

روش تحقیق:

روش تحقیق در این پژوهش نظری است، چون با مطالعه در منابع دینی اعم از قرآن و سنت این پژوهش انجام شده است، و همچنین علی - تحلیلی می باشد، چرا که بررسی آراء به صورت مستدل انجام گرفته است.

در این پژوهش، سعی در تطبیقی بودن تحقیق می باشد، یعنی آراء مذاهب با دیدگاههای رایج فقهای امامیه مقایسه می شود، بدون آن که تعصبی در جهت تأکید بر پذیرش رأی مذهب خاصی باشد در عین حال از اصول و حدود دینی - اسلامی پا را فراتر نگذاشته است.

روش گردآوری اطلاعات:

در این تحقیق روش مطالعات، کتابخانه ای می باشد چرا که با فیش برداری و یادداشت برداری از کتب مختلف فقهی، تفاسیر و منابع روایی شیعه و اهل سنت و همچنین نرم افزارهای فقهی و روایی مطالب گردآوری گشته است.

مخاطبان :

این پایان نامه می تواند مورد استفاده افراد و دستگاههای زیر قرار گیرد .

الف - دستگاههای قضایی در امور خانواده : این دستگاهها می توانند در پرتو چنین تحقیقاتی به بهبود وضعیت حقوق زنان اقدام کنند .

ب- حوزه های علمیّه

ج- دانشگاهها .

این دو ارگان می توانند با بررسی های دقیق تر پیرامون چنین موضوعاتی نظر واقعی اسلام را از بین افکار سنتی ، تعصبی، و ... که قرن هاست بر مسائل حقوق زنان سایه افکنده ، جدا کرده و به مردم عرضه کنند و از این راه نگرش های منفی را که در ارتباط با موقعیت زنان در دین اسلام در اذهان برخی از مردم و نسل جوان و هم چنین قشر دانشجو نقش بسته است را پاک و در ارائه چهره واقعی اسلام در این خصوص تلاش کنند .

د- مردم عادی : به علت این که بسیاری از اختلافات خانوادگی به مسأله عدم تعیین نقش ها و وظایف زوجین به خصوص به نقش و وظیفه زن بر می گردد و چون بی اطلاعی همسران از این وظایف مزید بر علت می شود . مردم با وجود چنین تحقیقاتی می توانند سطح آگاهی خود را در این زمینه ارتقاء داده و از این راه از ایجاد اختلافات و تعارضات در خانواده جلوگیری کنند و مسائل خانواده را با رعایت عدل و انصاف بیشتر و نظم و انضباط بهتری حل کنند .

امید است که این ناچیز بتواند کمکی به درک هر چه بیشتر حقایق نماید و گامی هر چند کوچک در جهت عدالت و اعتلا و استحکام زندگی زناشویی باشد . (همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس که دراز است ره مقصد و من نوسفرم)

در پایان از خداوند بزرگ که بخشنده جان و عقل و شعور به تمامی افراد بشر و نیز فرستنده انبیاء الهی جهت ایجاد عدالت و رفع تبعیض و رسیدن به کرامت و حیثیت انسانی در جامعه بشری است ،

عاجزانه می خواهیم که در تمام طول زندگی ، فکر، زبان و قلم ها را به راه راست بدارد و از کج
فهمی و به دنبال آن کج روی بازدارد و ما را در جهت رسیدن به حقیقت رهنمون سازد. (وماتوفیقی
الاباذنه، علیه توکلت و الیه انیب).

فصل اول :

کلیات و مفاهیم

مقدمه فصل :

موضوع تحقیق مورد بحث در این پایان نامه ، اذن زن از شوهر می باشد، با نظر به اینکه این موضوع یکی از مباحث مربوط به اذن است ضروری است در آغاز تحقیق با واژه اذن و ماهیت حقوقی آن آشنا گردیم، اما از آن جایی که هر تحقیقی بدنبال سئوالها و ابهاماتی که در ذهن ایجاد می شود، پایه ریزی و دنبال می گردد، در ابتدای تحقیق، قبل از آشنایی با مفهوم اذن به تبیین موضوع پرداخته می شود، بنابراین فصل اول این تحقیق شامل موارد زیر است:

۱-۱- تبیین موضوع که خود شامل بخش های زیر است:

۱-۱-۱- تعریف مسأله و بیان سئوالهای اصلی تحقیق

۱-۱-۲- بیان فرضیه ها

۱-۱-۳- سابقه تحقیق

۱-۱-۴- ضرورت تحقیق

۲-۱- مفهوم شناسی اذن

۱-۲-۱- تعریف

۲-۲-۱- تمییز اذن از مفاهیم حقوقی مشابه

۳-۲-۱- تقسیمات اذن

۴-۲-۱- عناصر و ارکان اذن

۵-۲-۱- بی اعتباری و ارتفاع اذن

۱-۱- تبیین موضوع :

۱-۱-۱- تعریف مسأله و بیان سئوالهای اصلی تحقیق

مکتب انسان ساز اسلام، از کاملترین ادیان الهی می باشد، اسلام درباره تمام مسائل مربوط به زندگی بشر برنامه و قانون معین نموده است، از جمله مسائلی که در اسلام مورد اهمیت قرار گرفته، مباحث مربوط به خانواده و پیمان زناشویی است ، در قرآن و کلام اهل بیت ، این مهم به گستردگی بیان و به تمام جزئیات آن پرداخته شده است ، در اسلام، با وقوع عقد نکاح ، حقوق و وظایفی برای زوجین به وجود می آید و آنان ملزم به رعایت آن می شوند از جمله این حقوق ، حق تمکین شوهر و حق مهریه و نفقه برای زن می باشد.